

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΥΒΟΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:

Η συμβολή στη διάσωση και προβολή των ευβοϊκών μνημείων

Πριν από 56 χρόνια, η έρευνα του ευβοϊκού χώρου και η μελέτη των ποικίλων προβλημάτων του, περιορισμένη και αουστηματοποιήτη, με σκόρπιες εργασίες, όπως εμφανιζόταν, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ικανοποιητική. Ήταν πιο επιτακτική η ανάγκη να συγκεντρωθούν οι διάσπαρτες επιστημονικές και πνευματικές δυνάμεις της Εύβοιας και των Β. Σποράδων σ' έναν ισχυρό, ενιαίο οργανισμό, ικανό να αναλάβει τη μεθοδική και υπεύθυνη προσπάθεια επιστημονικής έρευνας και πνευματικής δραστηριότητας στον ευβοϊκό χώρο, πράγμα που δεν εκάλυπταν οι τοπικοί ευβοϊκοί σύλλογοι και αδελφότητες που υπήρχαν έως τότε στην πρωτεύουσα. Έτσι, στις 20 Αυγούστου 1935, οκτώ Ευβοϊκές επιστήμονες, οι Ν. Πετσάλης, Π. Χατζηπάνος, Γ. Φουσάρας, Χ. Θηβαίος, Ε. Ρούσσος, Π. Μίχος, Γ. Αιγιαλείδης και Α. Σταμέλος, συναντήθηκαν και ίδρυσαν την Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών, με σκοπό την έρευνα και προαγωγή των ευβοϊκών ζητημάτων και την έκδοση περιοδικού συγγράμματος περιέχοντος μελέτες για την Εύβοια και τις Β. Σποράδες. Από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης της Ε.Ε.Σ. άρχισε η έκδοση επιστημονικής επετηρίδας, με τίτλο "Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών", η οποία —με εξαίρεση τα χρόνια της Κατοχής— συνεχίστηκε κανονικά, συμπληρώνοντας έως σήμερα 28 ογκώδεις τόμους και 16 αυτοτελή παραρτήματα. Η παρουσία της Ε.Ε.Σ. στην πνευματική κίνηση και τον πολιτιστικό χώρο της Εύβοιας την επέβαλε ως το πρώτο πνευματικό ίδρυμα του νομού, και το 1964 η Ακαδημία Αθηνών την εθράβευσε για το σημαντικό, από επιστημονική και εθνική άποψη, έργο της προς εξύψωση του πνευματικού επιπέδου του ελληνικού και ιδιαίτερα του ευβοϊκού κοινού.

Εκτός από τις εκδόσεις, που καλύπτουν όλο το φάσμα των ευβοϊκών ενδιαφερόντων (ιστορία, αρχαιολογία, εκκλησιαστική ιστορία, λαογραφία, λαϊκή τέχνη, φιλολογία, γλωσσολογία, βιβλιογραφία, αρχιτεκτονική, μουσική, παλαιοτολογία, γεωλογία, δασοπονία, σπηλαιολογία, νομική, οικονομία, κλπ.), η Ε.Ε.Σ. διοργανώνει παράλληλα πλήθος από επιστημονικές διαλέξεις, συνέδρια, συμπόσια, όπως και επιστημονικά διήμερα ή ημερίδες στην ευβοϊκή επαρχία. Επίσης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες, μεριμνά για την προστασία των αρχαιολογικών χώρων και των διατηρητέων μνημείων της Εύβοιας και για τη διάσωση του ευβοϊκού περιβάλλοντος.

Μαρία Α. Σταϊκίδου

Γεν. Γραμματέας της Ε.Ε.Σ.

Στο κείμενο που ακολουθεί καλόπαι, κατά χρονολογική σειρά δημοσιεύσεως και κατά τόμο του Α.Ε.Μ., μόνο μελέτες που πραγματεύονται θέματα αρχαίας, θυαντικής και μεταβυαντικής περιόδου. Επειδή δεν προηβλέπεται, τουλάχιστον άμεσα, η ουστηματική ευρετηρίαση των τόμων του Α.Ε.Μ., νομίζουμε ότι η συναγωγή αυτή έχει κάποια χρησιμότητα για τους μελετητές των αρχαιολογικών πραγμάτων της Εύβοιας. Ακόμη αναφέρονται Συνέδρια και Ημερίδες, όπως επίσης θέματα περιβάλλοντος, που συνδόνται αναπόσπαστα με την τύχη των μνημείων, καθώς και οι διάφορες παρεμβάσεις που έγιναν από την Ε.Ε.Σ. για αντίστοιχα προβλήματα.

Α' ΜΕΡΟΣ

Α' Προϊστορική, Κλασική και Ρωμαϊκή περιόδος
Τόμος Α' (1935)

Ν.Α. Πετσάλης, Ευβοϊκή Νομισματολογία (κείμενο διαλέξης), σσ. 9-21.

Ι.Χ. Ζαργάνης, Ευβοϊκοί Τοπωνυμικοί Έρευνα (Η περιφέρεια Κηρο-Νηλέως (Κλυμάκων) κατά την αρχαιότητα), σσ. 172-176.

Ι. Παλαιώννου, Ιστορικά (αρχαία ιστορία, επιγραφές, κλπ.), σσ. 89-143.

Τόμος Γ' (1954)

Τ. Ζάππας, Η Εύβοια και ο τουρισμός της, σσ. 64-74.

Β. Γανώσης, Υπήρξεν η Ευβοϊκή Κύμη κατά την Αρχαιότητα; σσ. 131-136.

Παύλος Ν. Μίχος, Νέα Ψαρά-Ερέτρια, σσ. 137-144.

Τόμος Δ' (1955)

Π. Μπουρνέλος, Η πρώτη επίσκεψη του βασιλέως Θύωνος στην Εύβοια, σσ. 121-126.

Τόμος ΣΤ' (1959)

Δημ. Θεοχάρης, Εκ της προϊστορίας της Ευβοιας και της Σκύρου, σσ. 279-328.

Τόμος Ζ' (1960)

Γ.Ι. Ντεζιάνης, Βασιλικά ταξίδια στην Εύβοια και τις Β. Σποράδες, όπως τα περιγράφει ο L. Ross, σσ. 283-311.

Τόμος Η' (1961)

William Pitkin Wallace, Οι Δίμοιοι της Ερετρίας (μετάφραση Ιωμ. Στιφινάου), σσ. 157-203.

Τόμος Θ' (1962)

Ritz Geyer, Τοπογραφία και ιστορία της νήσου Ευβοιας μέχρι της Πελοποννησιακού πολέμου (μετάφραση Ανδρ. Α. Ζάμπαλου), σσ. 18-124.

Τόμος Ι' (1963)

W.F. Wallace, Ιστορία του Κοινού των Ευβοέων (μετάφραση Ισηθνης Στιφινάου-Τριάντη), σσ. 266-311.

Τόμος ΙΑ' (1964)

Γ.Ι. Φουσάρας, Η ιστορία της αρχαίας Εύβοιας του Jules Girard, σσ. 5-135.

Π.Δ. Μαστροδημήτρης, Τα "Ευβοϊκά" του Σπάρδωνος (αρχαίο κείμενο με νεοελληνική μετάφραση και σχόλια), σσ. 311-335.

Τόμος ΙΒ' (1966)

William Pitkin Wallace, Ερετρικές άρχοντες νομισματοκοπειών (μετάφρ. Ισηθνης Στιφινάου-Τριάντη), σσ. 33-39.

Τόμος ΙΓ' (1970)

Forham M. - L. Sackett, Ανασκαφές εις Λευκανί Έσθλια κατά τα έτη 1964-1966 (μετάφρ. Νότας Μπλοζάνο), σσ. 91-128.

Τόμος ΙΔ' (1971)

Νότα Ι. Μπλοζάνο, Βιβλιογραφία Προϊστορικής Κλασικής Ευβοιας, σσ. 681-688.

Τόμος ΙΗ' (1972)

Άγγελος Χαρίσης, Θαλαμοειδής Μικηναϊκός τάφος εις Παναγιώτα Χαλκίδας, σσ. 45-68.

Karl Shefid, Οι ελληνο-ελαβετικές ανασκαφές στην Ερέτρια (μετάφρ. Γεωργία Παπαδάκη-Μίχου), σσ. 69-76.

Γιάννα Μπανά-Κούρου, Βιβλιογραφία Προϊστορικής-Κλασικής Ευβοίας, σσ. 243-247.

Τόμος ΙΘ (1974)

Επαμ. Α. Βρανόπουλος, Η πόλις της Χαλκίδας κατά την Ελληνιστική περίοδο, σσ. 97-110.

L. Sackett κ.ά., Προϊστορική Ευβοία (μετάφρ. Εύης Σημαντώνη-Μπουρνιά), σσ. 129-190.

Τόμος Κ (1975)

L.H. Sackett κ.ά., Προϊστορική Ευβοία (μετάφρ. Εύης Σημαντώνη-Μπουρνιά), σσ. 145-208.

Νότα Μπανά-Κούρου, Βιβλιογραφία Προϊστορικής-Κλασικής Ευβοίας, σσ. 479-492.

Αρπ. Δ. Φαράντος, Επίμετρον Βιβλιογραφίας, σσ. 528-530.

Τόμος ΚΑ (1977)

Αδομ. Σάμψιν, Ανασκαφή στον προϊστορικό οικισμό της Βάρκας Ψαχνών-Ευβοίας, σσ. 5-60.

Επαμ. Α. Βρανόπουλος, Χαλκίδα Ρωμαιοκρατούμενη, σσ. 61-73.

Τόμος ΚΒ (1978-1979)

Επαμ. Βρανόπουλος, Το Δρακόσπιτο της Όχης, σσ. 63-68.

Τόμος ΚΓ (1980)

Αδομ. Σάμψιν, Προϊστορικές θέσεις και οικισμοί στην Ευβοία, σσ. 91-249.

Τόμος ΚΔ (1981-1982)

Πέτρος Γ. Θέμελης, Η Επιγραφή ΙΘ-ΧΙΙ, 9,907 από την Χαλκίδα, σσ. 219-242.

Τόμος Ζάπτας, Η Κεραισία και Στυρία Αίθρες αρχαία λατομεία και μάρμαρα, σσ. 243-275.

Βασιλείος Χ. Πετράκος, Στόα στην αγορά της αρχαίας Ερέτριας (Προκαταρκτική έκθεση), σσ. 324-336.

Τόμος ΚΕΤ (1984-1985)

Θόδωρος Σκούρας, Γυμνά, ένα αρχαίο τοπώνυμο στην Ευβοία, σσ. 143-160.

Ingrid Metzger, Die Keramik von Eretria, σσ. 221-252.

Πέτρος Καλλιάς, Ανασκαφές στο Λευκαντί Ευβοίας 1981-1984, σσ. 253-269.

Αμαλία Καρασαχαλίδου, Κτίριο της Ελληνιστικής εποχής από τη Χαλκίδα, σσ. 271-290.

Πέτρος Θέμελης, Ερέτρια: κυκλικό κτίσμα και Ηράκλεις, σσ. 353-361.

Τόμος ΚΖ (1986-1987)

Έφη Σαπουνά-Σακελαράκη, Νέοι τάφοι στη Μάνικα Χαλκίδας (οικόπεδο Παπασταμάτου), σσ. 5-21.

Νίκος Π. Παπαδάκης, Επιγραφές από τη Χαλκίδα, σσ. 235-245.

Β' Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή περίοδος

Τόμος Α (1935)

Α. Λαβίνας, Από τη ζωή ενός Κάστρου (Καπέτλ Ρόσσο), σσ. 162-171.

Τόμος Β (1936)

Ε.Κ. Ρούσσο, Ιστορικά ευβοϊκών μνημείων, (κειμενο διδασχής), σσ. 9-25.

Ν.Δ. Καλογερόπουλος, Παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία και τέχνη εν Ευβοία (κειμενο διδασχής), σσ. 26-42.

Τόμος Γ (1954)

Μποχάρ Φόρντ, Ιστορία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Χαλκίδας, σσ. 59-63.

Τόμος Δ (1955)

Χρυσ. Θέμελης, Αρχαί και διάδοχοι του Χριστιανισμού εν Ευβοία, σσ. 3-30.

Τόμος ΣΤ (1959)

Χρυσ. Θέμελης, Οι εκκλησιαστικά ενδυμνησμοί των ιερών ναών της Ιστιαίας, σσ. 11-

149.

Γ.Γ. Φουσάρας, Τα "Ευβοϊκά" του Εβλά Τσελεμπή, σσ. 150-171.

Γεώργ. Δ. Α Χατζηκώστας, Η Χαλκίς κατά τον 12ον αιώνα (βάσει μαρτυρίας Μιχαήλ Ακοματίου), σσ. 180-193.

Γιάννης Γ. Γκιόας, Δύο βενετσιάνικα χρονικά για την άλωση της Χαλκίδας από τους Τούρκους στα 1470, σσ. 194-255.

Τόμος Ζ (1960)

Γ.Θ. Θεοχάρης, Η Ξυλόστεγος βασιλική της Αγίας Παρασκευής Χαλκίδας, σσ. 140-156.

Τόμος Η (1961)

Ν. Μουσταπούλος, Ο Ταξίδης των Καλυθίων παρά την Κάριστον. Τεκτονική και μορφολογική ανάλυση, σσ. 204-248.

Τόμος Ι (1963)

Γ.Γ. Φουσάρας, Ο Ιππότης Appert κ' η Χαλκίδα στα 1855, σσ. 42-56.

Τόμος ΙΑ (1964)

Ιωάννης Λιάτης, Η Μονή του Αγίου Γεωργίου "ΑΡΜΑ" Ευβοίας, σσ. 273-310.

Τόμος ΙΒ (1965)

Χρυσ. Θέμελης, Ευβοϊκή Μοναστηριολογία, σσ. 99-164.

Τόμος ΙΔ (1968)

Διονύσιος Ζήσης, Το Κάστρο του Καράμπαση, σσ. 247-262.

John Koder, Ένας Γερμανός ταξιδιώτης στη Χαλκίδα του 1588, σσ. 344-353.

Τόμος ΙΕ (1969)

Ιερώνυμος Λιάτης, Η Μονή του Αγ. Ιωάννου του Καλυβίτου παρά τα Ψαχνά Ευβοίας, σσ. 84-104.

Τόμος Ζάπτας, Νερόμυλοι και ανεμόμυλοι στη νότια Κεραισία, σσ. 105-118.

Σπύρος Κοκκίνη, Ιστορικά μνημεία και λαϊκή αρχιτεκτονική στη Χαλκίδα, σσ. 169-248.

Τόμος ΙΖ (1970)

Τόμος Κολαβέρης, Αρχοντικό στη Χαλκίδα, σσ. 149-182.

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Η μεσαιωνική Χαλκίδα και τα μνημεία της, σσ. 183-204.

Χαρ. Δ. Φαράντος, Ο ναός της Θεοτόκης εις θέσιν "Μαραθιάς" της Αϊθψου, σσ. 205-220.

Τόμος ΙΖ (1971)

Γιάν. Π. Γκιόας, Ο Χοιματζούσι στην προπαραστατική Χαλκίδα, σσ. 19-32.

John Koder, Ένας Γερμανός επισκέπτης της Ευβοίας στα χρόνια του Εικοσιένα, σσ. 113-116.

Τόμος Ζάπτας, Περιήγησις στην Κεραισία του Εικοσιένα, σσ. 289-312.

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Βιβλιογραφία Χριστιανικής-Μεσαιωνικής Ευβοίας, σσ. 688-694.

Τόμος Η' (1972)

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Βιβλιογραφία Χριστιανικής-Μεσαιωνικής Ευβοίας, σσ. 250-252.

Τόμος ΙΘ (1974)

Johannes Koder, Η Ευβοία στα 1935 (από μεσαιωνικό ιταλικό ημερολόγιο), σσ. 49-57.

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Τοπογραφικά προβλήματα της μεσαιωνικής Ευβοίας, σσ. 209-258.

Νότα Αποστόλου, Ένας σχολαστικός παρατηρητής στην Ευβοία του 1805, σσ. 259-272.

Σπ. Κοκκίνη-Γιάννης Γκιόας, Το πρώτο πολεοδομικό διάγραμμα του "Κάστρου" της Χαλκίδας και κατάλογος των κτισμάτων, σσ. 277-291.

Τόμος Κ (1975)

Χαρ. Δ. Φαράντος, Τα νεκροταφεία και τα νεκρικά έθιμα της περιοχής Κάβο Νότρου της Ευβοίας: Αμυγδαλιά, σσ. 95-124.

Μ. Γεωργαπούλου-Μελιδίνη, Τοπογραφία με σκηνές του Πάθους στο Καθολικό της Μονής Αγ. Γεωργίου "ΑΡΜΑ" στα Φύλλα Ευβοίας, σσ. 254-276.

Νικ. Παπαδάκης, Το μεσαιωνικό τείχος της Χαλκίδας, σσ. 277-317.

Σπ. Κοκκίνη, Φωτογραφικό αρχείο λαϊκής και νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, σσ. 319-326.

Θ.Ι. Σκούρας, Οχυρώσεις στην Ευβοία (Μερίκι, Λύσιος στα τοπογραφικά τους προβλήματα), σσ. 327-400.

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Βιβλιογραφία Χριστιανικής-Μεσαιωνικής Ευβοίας, σσ. 493-499.

Τόμος ΚΑ (1977)

Χαρλ. Φαράντος, Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες στις περιοχές των χωριών: Λαχόδα, Γιάλτρα, Αιθψός (Αΐψος) και Αγός ΚΒ (1978-1979)

Χαρλ. Φαράντος, Ξυλόγαμια τέμπλα στο Μοναστήρι "Άγιος Γεώργιος" της Β. Ευβοίας, σσ. 135-144.

Άγγελος Ε. Στέφος, Αφανισθέντες και αδρομωθέντες οικισμοί Ιστιαίας από του 1830 και εντεύθεν, σσ. 189-238.

Χρυσ. Θέμελης, Μονή της Τήνου ζητεί εξ Ευβοίας τεχνίτην, σσ. 247-249.

Τόμος ΚΓ (1980)

Χαρλ. Δ. Φαράντος, Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες στις περιοχές των χωριών: Αλιβέρι, Κατακάλο, Πελοπίων, Αγ. Λουκάς, Παραμερίτες, Θρούνα, Κρεμαστός, Ορίο, Μουρτρί, Οχτωιά, Αιλουδρί, Αγ. Γεώργιος και Αχλαδερά της Ν. Ευβοίας, σσ. 323-380.

Τόμος ΚΔ (1981-1982)

Χαρλ. Φαράντος, Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες στις περιοχές των χωριών: Δάφνη, Περίβόλα, Αγ. Γεώργιος, Αγ. Θέκλα, Ορολίον και Οχτωιά της Ν. Ευβοίας, σσ. 277-312.

Τόμος ΚΕ (1983)

Θοδ. Σκούρας, Το πρώτο χετογράφο του Γεωργίου Φάλαρετου, σσ. 19-36.

Αδομ. Σάμψιν, Κεραισία και νησιωτική καταφύγι της πρώτης Βυζαντινής περιόδου στην Ευβοία και ανατολική Βοιωτία, σσ. 363-372.

Χαρλ. Φαράντος, Δύο σταυροειδή ναοί στις περιοχές των χωριών: Μετόχι και Λεωνοπέδι της Νότιας Ευβοίας, σσ. 373-390.

Μελίτα Γερούση-Εμμανουήλ, Οι τοιογραφίες του Αγίου Νικολάου στον Πύργο της Ευβοίας, σσ. 391-420.

Τόμος ΚΖ (1986-1987)

Ανίτα Κουμούρη-Βγενεοπούλου, Βυζαντινή παράσταση Αμυρά στην Ευβοία, επηρεασμένη από τη δυτική εικονογραφία, σσ. 23-29.

Παραρτήματα

Οι εκδόσεις της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών εκδίδει και Παραρτήματα των τόμων του Αρχείου Ευβοϊκών Μελετών, με εκτεταμένες εργασίες μελετητών, αυτοτελείς μονογραφίες, βιβλιογραφίες κλπ., που η κατάταξη—λόγω του όγκου τους—και η ένδειξη τους σε περισσότερους τόμους του Αρχείου θα ήταν σε βάρος της αξίας τους. Οι εκδόσεις του ΑΕΜ σε ξεχωριστούς τόμους, που αφορούν την Αρχαιολογία, είναι οι ακόλουθες, κατά χρονολογική σειρά: -Παράρτημα Γ' τόμου ΑΕΜ (1955): Γ.Γ. Φουσάρας, Ευβοϊκή Βιβλιογραφία (Βιβλία και έντυπα που μιλούν για την Ευβοία και της Βόρειες Σποράδες - Βιβλία και έντυπα γραμμένα από Ευβοίτες - Βιβλία και έντυπα τυπωμένα στον Νομό Ευβοίας) (Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 1946), τεύχος πρώτο: 1473-1906.

Παράρτημα Δ' τόμου ΑΕΜ (1956): Γ.Ι. Φου-
άδρας, Ευβοϊκή Βιβλιογραφία κλπ., τεύχος
δεύτερο: 1906-1933.

Παράρτημα Ε' τόμου ΑΕΜ (1958): Γ.Ι. Φου-
άδρας, Ευβοϊκή Βιβλιογραφία κλπ., τεύχος
τρίτο: 1933-1958.

Παράρτημα ΚΔ' τόμου ΑΕΜ (1981): Αδαμάν-
τιος Σάμψων, Η Νεολιθική και η Πρωτοε-
λλαδική στην Εύβοια.

- Το 1983 η Ε.Ε.Σ. εξέδωσε επίσημα αυτοτε-
λώς μελέτη του Επομ. Βρανόπουλου, με τί-
τλο "Επιστροφή των Εγκαινίων", σε 5.000
αντίτυπα.

Το 1985, με τη θοήθεια του ΕΕΣ, η έκδοση
στα αγγλικά της παράλληλης μελέτης εστάλη
μεν Προεδρία της Κυβερνήσεως σε όλα
τα μέλη του ΟΗΕ και της UNESCO.

Παράρτημα ΚΖ' τόμου ΑΕΜ (1988): Δημ. Κρ.
Σέττας, Εύβοια, Λαϊκός Πολιτισμός, τόμος
Γ'.

Παράρτημα ΚΗ' τόμου ΑΕΜ (1991): Μελέτα
Εμμανουήλ Α. Οιογραφίας, Ο. Διογραφίας, Α.
Δημητρίου στο Μακρυχωράκι και της Κοιμησας
της Θεοτόκου στον Οξύλιθο της Εύβοιας.

Εκδόσεις Τοπική Τριήμερη Χαλκίδας,
Αδαμάντιος Α. Σάμψων, Συμβολή στην Το-
πογραφία της Αρχαίας Χαλκίδας (από τους
προϊστορικούς χρόνους μέχρι το τέλος της
Ρωμαϊκής περιόδου), 1976.

- Αδαμάντιος Σάμψων, Ευβοϊκή Κύμη Ι,
1981.

- Αδαμάντιος Σάμψων, Μάνικα, Μια Πρωτο-
ελλαδική Πόλη στη Χαλκίδα, 1985.

- Πρακτικά Α' Δεσφούς Επιστημονικού Συ-
νεδρίου "Η Πόλη της Χαλκίδας" (24-27 Σε-
πτεμβρίου 1987), Αθήνα 1990.

Β' ΜΕΡΟΣ

Παρεμβάσεις της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών

Η Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών αγωνι-
στά συνεχώς για τη σωτηρία των μη-
νημάτων στον Ευβοϊκό χώρο, με πα-
ρεμβάσεις της προς τους αρμόδιους
φορείς όπως και με έρευνες για την
επίσημηση άγνωστων και εγκαταλε-
λειμμένων μνημείων. Αναφέρουμε τις
πιο σημαντικές από τις παραπάνω
ενεργείες της ΕΕΣ, κατά χρονολογική
σειρά, όπως εμφανίζονται από τα αρ-
χεία και τα πεπραγμένα της. Θα πα-
ρηγήσει ο αναγνώστης ότι πολλές από
τις παρεμβάσεις για το ίδιο θέμα
επαναλαμβάνονται. Κι αυτό, διότι οι αρ-
μόδιοι αρχές και φορείς δεν αντι-
δρούν στις εκκλήσεις της ΕΕΣ, με
αποτέλεσμα να είναι απαραίτητη η κα-
τά διαστήματα επανάληψη του κα-
τήματος.

Το 1957 έγιναν παρεμβάσεις και προσέ-
βες για τη διενέργεια ανασκαφών στη
Χαλκίδα και την επέκταση του Αρχαιολο-
γικού Μουσείου Χαλκίδας. Προσβλήθηκε
το θέμα της διάσωσης του τουρκικού Τζαμιού
στη Χαλκίδα, αξιολόγηση δείγματος της αρ-
χιτεκτονικής της εποχής της Τουρκοκρατίας
και του μοναδικού που έχει απομείνει
στην πόλη. Ζητήθηκε από το Υπουργείο
Εθνικής Παιδείας η ίδρυση αυτόνομης Εφο-
ρείας Αρχαιοτήτων Εύβοιας με έδρα τη
Χαλκίδα. Διότι η προσωρινή επίστολή της
Εύβοιας υπαγόταν στην Εφορεία Αρχαιο-
τήτων Βοιωτίας. Το Υπουργείο δεν δέχτηκε
το αίτημα της ΕΕΣ, αλλά αποφάσισε την υπα-
γή της Εύβοιας στη δικαιοδοσία του Ευ-
βοϊά Εφόρου Αρχαιοτήτων Αττικής, ευ-
μνημίσιτο Ι. Παπαδημητρίου, πράγμα βε-
βαιο για το ζήτημα της Εύβοιας. Πρώτη επι-
κόληση

χία ήταν ότι καταβλήθηκε με το ποσό των
50.000 δρχ. να γίνει η ανασκαφή τμημάτων
της Αρχαίας Χαλκίδας, που έφερε στο φως
τα εξαιρετικής τέχνης μωσαϊκά κ.ά.

Έγιναν έντονα διαστήματα, προφορικά και
γραπτά, προς το Υπουργείο Παιδείας για να
σταματήσει η ανέγερση του εργατικού συ-
νηταρίου στο χώρο της Αρχαίας Χαλκίδας.
Η ανέγερση δεν σταμάτησε, αλλά μπόρε-
σε να διασωθούν σημαντικά ευρήματα.

Έγινε έρευνα στην περιοχή Αλιβερίου-Κύ-
μη και επισημάνθηκαν 18 εγκαταλελειμμέ-
να, άγνωστα έως τότε, εσκαμμένα, σε με-
ρίκι από τα οποία, όπως και σε Μονές και Με-
τόχια, διασώζονται τοιχογραφίες εξαιρετι-
κής τέχνης, εικόνες, επιγραφές, έγγραφα
κλπ. Με τις παρεμβάσεις της ΕΕΣ συνε-
κρινήθηκε για φύλαξη στη Μητρόπολη Κύ-
μης μεγάλοι αριθμοί εικόνων και ζήτηθηκε
οικονομική ενίσχυση για την επισκευή της
στέγης της Μονής Αγ. Ιωάννου Καρυών, για να
προστατευθούν οι τοιχογραφίες.

Το 1961, με δεύτερη παρέμβαση της ΕΕΣ,
επισκευάζεται το τουρκικό Τζαμί στη Χαλ-
κίδα, κι έτσι διασώζεται από τη φθορά.
Το 1965 γίνεται παρέμβαση στον Υπουρ-
γό Προεδρίας για την αναστήλωση του αρχαι-
ου θεάτρου Ερετρίας. Μετά τις συνεχόμε-
νες παρεμβάσεις της ΕΕΣ καταβλήθηκε η
χρησιμοποίηση του αρχαίου θεάτρου Ερε-
τρίας από το Θεατρικό Αθηνών το καλοκαίρι
του 1965.

Το 1967 γίνεται παρέμβαση στη Διεύθυν-
ση Αρχαιοτήτων για την επισκευή του
φρουρίου του Καράμπαμα (Χαλκίδα), και
πάλι για την αναστήλωση του θεάτρου Ερε-
τρίας. Επίσης, ζητήθηκε η προστασία αρχαι-
ού κτισμάτων στη θέση "Πύργος", νότια των
Στύρων, και κατεβλήθησαν προσπάθειες
για τη σύσταση Εφορείας Αρχαιοτήτων στη
Χαλκίδα για την προστασία των Αρχαιοτή-
των της Εύβοιας και της διενέργεια ανασκα-
φών. Στάθηκαν επιστολές στις Μητροπό-
λες Χαλκίδας και Καρυστίας σχετικά με
τους κινδύνους και την ανάγκη διαφύλαξης
των θυνητικών εικόνων και άλλων μνημεί-
ων της Εύβοιας.

Το 1972 γίνεται διάδραμα στην Αρχαιολο-
γική Υπηρεσία για την ίδρυση αρχαιολογική
Μουσείου στους Δρούς.

Το 1975, μετά από συντονισμένες προσέ-
βες ετών, επιτυχάνεται η πρόβλεψη ανε-
ξάρτητης Εφορείας Αρχαιοτήτων Εύβοιας
με έδρα τη Χαλκίδα, στον καινούριο τότε
Οργανισμό της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Το 1978 γίνεται αναφοράς στην Κυβέρ-
νηση και δίνονται δημοσιεύματα στον τύ-
πο για τις καταστροφές στον ευβοϊκό χώρο χι-
λιδικών στρεμματικών δασοτόπων από τις
πυρκαγιές.

Γίνεται αναφορά στο Υπουργείο Πολιτι-
σμού για την επισκευή, διατήρηση και αξιο-
ποίηση του παλιού αρχοντικού της Οδού
Παίδων στη Χαλκίδα. Επαναλαμβάνονται
προφορικά και γραπτά διαστήματα στο
ΥΠΠΟ για την περίπτωση των εργασιών στο
Τζαμί της Χαλκίδας, ώστε ν' αρχίσουν να λει-
τουργεί ως Μεσαιωνικό Μουσείο.

Το 1979 η ΕΕΣ επανέρχεται στο θέμα λει-
τουργίας του Τζαμιού στη Χαλκίδα, με επι-
στολές στους αρμόδιους φορείς, όπως επί-
σης και για την αναστήλωση του αρχοντι-
κού της οδού Παίδων στη Χαλκίδα και τη
συντήρηση του φρουρίου του Καρά-μα-
μα. Έγιναν έγγραφες διαμαρτυρίες και
δημοσιεύματα στον τύπο για σοβαρές κατα-
στροφές αρχαιολογικών χώρων από ανέ-
γερση οικοδομής επί αρχών (μη ανακαμ-
μένων) κτισμάτων της Ανθηδόνας (αρχαία
πόλη στα βοιωτικά παράλια του Ευβοϊκού),
γεγονός που πήρε μεγάλη έκταση, με απο-
τέλεσμα το ΥΠΠΟ να στείλει επί τόπου ομά-
δα αρχαιολόγων που χαρακτήρισε την οικο-
δομή

δομή στην οριοα απόσπαθρα ως παρόνομη.
Επίσης ανέηθε το ίδιο σε μνημονιακές τά-
φους στην Παναγία Χαλκίδας, και τέλος
έγινε παρέμβαση για καταστροφή από τα
λατομεία του εργοστασίου Τοιμητών στις
ακροπόλεις Κανήθω και Αιολίδος.

Παρανέθη η ΕΕΣ για τη λήψη μέτρων
προστασίας των ευβοϊκών παραλιών από τη
μελάνη των αποβλήτων των εργοστασίων και
την παράνομη αλιεία, όπως επίσης για την
προστασία των δασών.

Το 1982 γίνεται παρέμβαση και διαμαρτυρία
στο ΥΠΠΟ για τον Τύπο για τη θαναδική ει-
σοδική εκκαθάραση στον αρχαιολογικό χώρο
της θέσης Τούλιμα στο Λευκάνι, όπου είχε
αποκαλυφθεί πρωτογενεμετρικός ναός του
10ου π.Χ. αιώνας. Το αποτέλεσμα αυτής της
κίνησης ήταν να συνεχισθούν οι ανασκαφές
και να αποκαλυφθούν εξαιρετικής σημα-
σίας αρχαιολογικά ευρήματα. Ζητήθηκε
από το ΥΠΠΟ η λήψη μέτρων για την
προστασία της οικιστικής μορφής της Αλιμνής
(Εύβοιας) και έγινε παράσταση προς το ίδιο
για την καταστροφή των αρχαιοτήτων της
Ανθηδόνας από θύνη παραλιών ναός.

Με ενέργειες προς το Νομόρχη Εύβοιας
και το ΥΠΠΟ, η ΕΕΣ συνιέρησε ώστε ο ευ-
ρύτερος χώρος του Π.Ε. Νεκροταφείου
στην περιοχή Μάνικα Χαλκίδας να κηρυχτεί
αρχαιολογικός χώρος και να προστατευθεί
από κίνδυνο καταστροφής. Επίσης διαμαρ-
τυρήθηκε στις αρμόδιες αρχές και στον Τύ-
πο, γιατί επιτήρησε ανέγερση σύγχρονου
κτίσματος σε χώρο εργασιών της Γ' χι-
λιετίας π.Χ., στην ίδια περιοχή.

Το 1983 επαναλαμβάνεται διάδραμα στο
ΥΠΠΟ για την αναστήλωση του αρχαίου θε-
άτρου Ερετρίας και τη χρησιμοποίηση της
για διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Γι-
νεται παρέμβαση και ανακοίνωση στον αθη-
ναϊκό και επαρχιακό Τύπο, ώστε να μη
αποβληθούν ιστορικοί χώροι στη δικαιοδο-
σία της Γραφείας Πολιτισμού, αλλά να
παρομοιωθούν στην αρμοδιότητα της Αρχαι-
ολογικής Υπηρεσίας.

Γίνονται δημοσιεύματα στον αθηναϊκό Τύ-
πο για την αποφυγή διείρυνσης του στενού
του Ευρίπου, διότι υπήρχε κίνδυνος αλλοί-
ωσης του μοναδικού τοπίου από ιστορικής,
γεωγραφικής και φυσικής πλευράς.

Το 1985 συνεχίζει η ΕΕΣ τις προσπάθειες
και αγωνιζόμενες εκκλήσεις για τη σωτηρία
του Τζαμιού της Χαλκίδας που μετέτρεπα
σε μωσαϊκό εκθετήριο. Το αποτέλεσμα
ήταν να επιτευχθεί επίσημη επανεξέτα-
ση του θέματος, (ζήτημα ακόμη, 30 χρό-
νια μετά, το Τζαμί θριακείται στην ίδια κα-
τάσταση αν και οι προσπάθειες συνεχίζο-
νται).

Το 1986 στέλνεται η ΕΕΣ επιστολή στην αρμό-
δια Εφορεία για την επιδιόρθωση, στερέω-
ση και αναστήλωση του ναού των Ταξερ-
χών στα Καλούδια Καρύστου.

Το 1988 γίνεται επίμονες προσπάθειες
στους αρμόδιους φορείς για αξιοποίηση
μουσείων και διάσωση μνημείων της Εύβο-
ιας, όπως την επαναληψιμότητα του Αρχαι-
ολογικού Μουσείου Χαλκίδας και την πε-
ρίπτωση των εργασιών μεταρρύθμισης του Τζαμι-
ού Χαλκίδας σε Μουσείο Μεσαιωνικής Τέ-
χνης, την προστασία και αξιοποίηση μο-
σαικών ή θυνητικών ναών της περιοχής
Καρυστού (Ταξερχούς Καλούθων, Μπουρτζή
Καρυστού, φράγκικος πύργος και διδυμο-
ναός στη θέση Παγιάριζι), τον θυνητικό
ναό της Παναγίας στην Αμάρυνθο, το
θύμαλο της ιστορικής μονής Κλάδων στην
Κοντόπηδη Κρηστού. Τέλος, για τη λήψη
μέτρων μετά τις λεηλασίες που έγιναν στην
Αρχαιολογική Συλλογή Ορέων.

Το 1989 στέλνεται επιστολές και γίνονται
εκκλήσεις στους αρμόδιους φορείς για την
επίσημη ανάγκη συντήρησης της Ι. Μο-

νης Αγ. Δημητρίου Καταράκτης στην Οκτωβρία, για τη συντήρηση και επέκταση των θυζαντινών ναών Αγ. Αποστόλων και Μεταμορφώσεως του Σιστηρού, στους Βούλους Κρούτου, για την ανέγερση άμεσης επισκοπής και διάδοσης του «Πύργου Δρομίου» στις Γαύδες Ευβοίας (έναν από τα ελάχιστα δείγματα που έχουν απομείνει στην Ελλάδα οικών οχυρωμένων με πέτρες). Στέλνεται επιστολή στο ΥΠΠΟ και Δελτίο Τύπου για να μη δοθεί άδεια ίδρυσης εγκαταστάσεων φάρμακων. Εταιρείες στην περιοχή του υδροθεοπίου «Γαύδα», στα περίχωρα της Χαλκίδας, και του γειτονικού προϊστορικού οικισμού, που δεν έχει ερευνηθεί. Γίνεται δημόσια έκκληση προς κάθε αρμόδιο για τη σχολαστική προστασία του αρχαιολογικού χώρου της Ερέτριας και ειδικά για τη μη σφοδρότατη και μετατροπή σε κεντρική ασπρία της Λεωφ. Ιαΐδου, που θα διασπάσει τον αρχαιολογικό χώρο, ενώ παράλληλα προτείνεται άλλη λύση.

Το 1990 και 1991 στέλνονται επιστολές στον Δήμαρχο Χαλκίδας και την Εφορεία Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ευβοίας, στις οποίες προτείνεται η επέμβαση τους για διαμόρφωση της Πηγής Αρέθουσας στη Χαλκίδα. Ανάλογες επιστολές απευθύνονται στο ΥΠΠΟ για προστασία από τη δόμηση αρχαιολογικών περιοχών Ν. Αρτάκης Ευβοίας, όπου υπάρχουν προϊστορικά εργαλεία. Ζήτηση επίσης η ΕΕΣ να θρέψει τρόπος για την αξιοποίηση φύλλων πετρελίου του χώρου Μάνικας-Ν. Αρτάκης-Ψαχνών. Επανερχεται στο ΥΠΠΟ με αιτήματα τη λειτουργία του Τζαμιού ως Μεσαιωνικού Μουσείου και την ίδρυση τοπικής Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στη Χαλκίδα, για να λειτουργήσει το Μουσείο και να προβληθούν οι διασωθέντες ή να διατηρηθούν αρχαιολογικές τοπές. Παρενέχεται για την αποτροπή άμεσης καταστροφής αρχαιολογικού χώρου Ωρεών από τη μελετωμένη χάραξη και διάνοξη νέας παρακαμπίδας οδού από Αιδηφόρο προς Ιστιαία, ως και για τη διάσωση και αξιοποίηση των ήδη γνηστών ευρημάτων της περιοχής. Ζήτηση τέλος, τη λήψη μέτρων για την προστασία της ευδοϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς και την ανάγνωση μιας συνολικής πολιτικής για ολόκληρο τον ευβοϊκό χώρο.

Προστασία Περιβάλλοντος

Το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος έχει από παλιά απασχολήσει την ΕΕΣ.

Το 1983 ζητήθηκε από το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος η επί τόπου έρευνα στις ευβοϊκές πελάγους. Το μεγαλύτερο μέρος τους είχε μολυνθεί και το φαινόμενο είχε αποδοθεί σε βιομηχανική μόλυνση. Το θέμα καλυφθηκε ευρέως από τον αθηναϊκό Τύπο και προβλήθηκε από την ΕΡΤ1.

Το 1987, με την είδηση ότι θρέθηκαν 70 πέριπου νεκροί «κότες» στην περιοχή «Μάνικα» Χαλκίδας, στάλθηκε δελτίο τύπου στον αθηναϊκό, τον ευβοϊκό και περιοχικό Τύπο, κίνησης έκκληση στις αρμόδιες αρχές και αρμόδιους Υπουργούς να ενδιφεραθούν για την εξερεύνηση της αιτίας που προκάλεσε τον ομαδικό θάνατο των πουλιών.

Το 1989 στέλνεται επιστολή στον Νομόρχο Ευβοίας, όπου εκφράζονται οι ανησυχίες της ΕΕΣ για την προγραμματιζόμενη διάνοξη παραλιακού δρόμου Λίμνης-Χαλκίδας, που θα περνάει από το πλουσιότερο σε βλάστηση βουνό της Β. Ευβοίας, το Καντήλι, με κίνδυνο καταστροφής του δασικού περι-

βάλλοντος, του θαλασσιού τοπίου, προσοδολής του περιβάλλοντος κλπ. Το θέμα πήρε μεγάλη έκταση στον ευβοϊκό Τύπο. Έγινε ανακοίνωση στον Τύπο και τους αρμόδιους φορείς και το Υπουργείο για τη μετατροπή και αναβάθμιση σε δημόσιο πάρκο και την αξιοποίηση της περιοχής του ιστορικού κέντρου της πόλης της Χαλκίδας, του «Κάστρου», το 1990 στέλνεται δελτίο τύπου με κοινοποιήσεις σε όλους τους αρμόδιους υπουργούς και φορείς, όπου εκφράζεται αγωνιώδης έκκληση για τη λήψη άμεσων μέτρων για τη σταδιακή αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας και τη διασφάλιση όσων έχουν απομείνει από τα μοναδικά αρχαιολογικά μνημεία της περιοχής Αυλίδας και για να αποφευχθεί η καταστροφή και η μόλυνση του περιβάλλοντος από τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Στέλνεται επιστολή στο Νομόρχο Ευβοίας σχετικά με εγκατάσταση ιχθυοτροφείων δίπλα στη λίμνη του λιμανιού της Καρύστου. Επανερχεται με επιστολή στον ίδιο, σχετικά με τη διάνοξη οδού από Χαλκίδα προς Πολίτικα και Λίμνη, στην οποία κάνει έκκληση για την έγκαιρη διάσωση του τοπίου, προτείνοντας να γίνει δημόσια συζήτηση πάνω στο θέμα και προβάλλοντας ενδεικτικές λύσεις. Εκκινεί η ΕΕΣ ετήσια αναδόχηση σε περιοχές της Εύβοιας και κάνει έκκληση στο Νομόρχο για την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές.

Στέλνεται δελτίο τύπου-διαμαρτυρία για την αλόγητη καταστροφή του περιβάλλοντος από τη διαπύληση της οδού Λίμνης-Στρατιώτες, όπου επιστημονικά και διεπιστημονικά εκκλήσεις προς το Νομόρχο Ευβοίας να διοργανωθεί ευρεία δημόσια συζήτηση με θέμα «Αναπτυξιακά έργα και προστασία περιβάλλοντος στην Εύβοια και Σκύρο».

Το 1991 επανερχεται με επιστολή προς το Νομόρχο Ευβοίας σχετικά με το θέμα των ιχθυοτροφείων στην Εύβοια. Παράλληλα με τις παραπάνω ενέργειες, η ΕΕΣ κάλεσε ειδική επισημότητα, για να έχει και επιστημονική ενθέρμηση πάνω στο θέμα της μόλυνσης ή μη από τις εγκαταστάσεις ιχθυοτροφείων. Στάλθηκε επιστολή στους αρμόδιους φορείς για τη σωτηρία νεολαϊκού κτηρίου παλαιάς βιομηχανίας στην παραλία Ωρεών και πρόταση η μετέπειτα να σε πολυμορφό Πνευματικό Κέντρο.

Ημερίδες - Συνέδρια

Και ο' αυτόν τον τομέα η ΕΕΣ έχει να επιδείξει σημαντική δραστηριότητα. Εδώ θα αναφέρουμε ότι έχει σχέση με θέματα αρχαιολογικά και περιβάλλοντος.

Το 1987 το Τοπικό Τμήμα Χαλκίδας, σε συνεργασία με το Κεντρικό, οργανώνει στη Χαλκίδα, από 24-27 Σεπτεμβρίου 1987, το Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Η Πόλη της Χαλκίδας». (Από τους προϊστορικούς χρόνους έως σήμερα), όπου έλαβαν μέρος με ανακοινώσεις τους 30 Έλληνες και ξένοι επιστήμονες.

Το 1989 η ΕΕΣ οργανώνει στην αίθουσα της Ελληνο-Αμερικανικής Ένωσης, προδοής των Επιστημονικών Συνεδρίων «Ομιλίες» που αφορά την καταστροφή του υδροθεοπίου της Λίμνης Δύστου στην Εύβοια, και ακολουθεί συζήτηση στοργυλλής τραπέζης με καλεσμένους ειδικούς επιστήμονες και τοπικούς φορείς της περιοχής Αλιβερίου.

Το 1990, σε συνεργασία με την Ένωση Διεθνούς Περιβάλλοντος και την Ξηή Διεθνή Ευρωπαϊκή Κοινότητα, οργανώθηκαν Διεθνές Συνέδριο στη Χαλκίδα (3-4 Δεκεμβρίου), με θέμα «Αρμολογία θέματα και ειδική Προστασία των Ο.Τ.Α. σε θέματα Περιβάλλοντος».

Στις 2-3 Νοεμβρίου 1991, σε συνεργασία με το «Κέντρο Μελέτης Αρχαίου Ελληνικού και Ελληνιστικού Δελφίου», η ΕΕΣ οργανώθηκε στην Χαλκίδα Συνέδριο με θέμα «Ιστορία και Θεομοί της Αρχαίας Εύβοιας».

Το πολιτιστικό δέλημα και οι ημερίδες που η ΕΕΣ οργανώνει στην ευβοϊκή επαρχία συνδέονται πάντα με ομιλίες αρχαιολογικού, ιστορικού, λαογραφικού ή περιβαλλοντικού περιεχομένου, όπως και με την επόμενη εξέταση των προβλημάτων που απρορούν την πολιτισμική μας κληρονομιά.

«Society of Euboean Studies»

M. Staikidou

The Society of Euboean Studies (S.E.S.) was established in 1935 by eight Euboean scientists, with object the research and promotion of Euboean matters, as well as the publication of a periodical manual containing studies about Euboea and North Sporades islands. The title of this manual is «Archieon Evoikon Meleton» (= Archive of Euboean Studies), (A.E.M.), and has been continually published —excepting the German occupation years. The S.E.S. publications amount now to 28 large volumes and 16 independent Annexes. S.E.S.'s presence in the intellectual movement and cultural efforts in the region of Euboea has promoted it to be the first and most important intellectual Society of the Euboean country. On 1964, the Academy of Athens awarded it a prize, in acknowledgement of its significant work from a scientific and national point of view, aiming to the elevation of the standard of the Greek and particularly the Euboean public.

Apart from the above publications which cover the entire spectrum of Euboean interests (history, archaeology, environment, bibliography, architecture, music etc.), S.E.S. organizes a great number of lectures of scientific interest, congresses, symposiums and scientific week-ends to the Euboean province. Also, in co-operation with the competent authorities, it takes care for the protection of the archaeological sites and the preservable buildings of Euboea, as well as for the rescue of the Euboean environment.

This article contains studies concerning only ancient, Byzantine and Post-Byzantine periods, included in the volumes of A.E.M. as they have been published chronologically. Congresses and symposiums as well as environmental matters are also included.

M.S.